

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Nucleus Practici Tractatus, De Legibus

Marchius, Ewald

Coloniæ Agrippinæ, 1660 [erschienen] 1661

Cap. XIX. An Lex humana imponat homini necessitatem in foro conscientiæ, & quando obliget ad peccatum mortale? Item quando obliget cum mortis periculo?

urn:nbn:de:hbz:466:1-42256

CAPITULUM XIX.

An Lex humana imponat homini necessitatem in foro conscientie? Et quando obliget ad peccatum mortale? Item quando obliget cum mortis periculo.

Leges Humanæ, si justæ sint, habent vim obligandi in foro Conscientiæ, Ita S. Th: 1.2. q. 96. art. 4. & patet manifeste ex Scripturis sacris 1. Petri cap. 2. Subjecti estote omni Humanæ Creaturæ propter Deum, sive Regi tanquam præcellenti, sive Ducibus tanquam à Deo missis, &c. 1. ad Thessal: cap. 4. qui hæc spernit, scilicet Præcepta quæ Apostolus ordinabat, non hominem spernit sed Deum; quod conforme est verbis Christi, apud Lucam cap. 10: qui vos spernit, me spernit. Dubium autem non est, quin reatum culpæ, apud Deum incurrat, qui sic agit, ut Christum contemnere convincatur. Item ad Eph. 6. monet Apostolus, ut servi Dominis suis carnalibus, in simplicitate cordis sui, serviant tanquam Christo.

Probatur Ratione, quia non omnia quæ ad vitam humanam recte instituendam spectant, tam secundum Religionem quam Politiam possunt commode definiri, per Legem Naturalem aut per Legem divinam, nam pro varietate temporum, locorum, &

personarum, sæpius convenit aliqua mutari, aut aliqua esse diversa, in regimine populi & Communitatis. Ex quibus omnibus constat, non tantum Leges Ecclesiasticas, habere vim obligandi in Conscientia, sed etiam Leges civiles, nam plurimæ Scripturæ citatæ, indifferenter loquuntur de omni superiori Potestate, quædam autem magis specialiter de Potestate Ecclesiastica. Ita Wiggers hic articulo 4.

Sed hic dubium movetur. Quando Leges humanæ, obligent ad peccatum mortale. Suppono Leges humanas, si injustæ sint, non obligare ad peccatum ullum. nisi interdum ratione scandali. Pro cuius intelligentia notandum est, aliquando Legem esse injustam, quia præcipit rem de se inhonestam, & illicitam, & tunc quidem, neque opus esse, eam tali casu servare.

Aliquando vero esse injustam, quia fertur ab eo, qui non habet legitimam Potestatem, vel quia non spectat ullo modo, ad bonum commune, aut quia non servatur debita forma cum alijs circumstantijs requisitis, Et tunc, non esse quoq; necessario in conscientia servandam, nisi interdum Ratione scandali, sive perturbationis Reipub. vel gravis mali vitandi, sicuti jam diximus. His præmissis
Dico

Dico 1 quando violatur Lex humana, sive civilis, sive Ecclesiastica, ex contemptu, tunc committitur mortale peccatum; Hæc conclusio est communis & indubitata apud omnes; ubi hoc tamen observandum est, Legem tunc violari ex contemptu, quando quis eam transgreditur, non ex aliqua cupiditate vel timore, vel aliam ob particularem infirmitatem, vel causam, neque etiam hoc ipso, quo quis sæpius eandem Legem prævaricatur: sed quando transgreditur, quia vilipendit, & spernit Legem, & Legislatoris Potestatem, & ut ostendat se spernere, facit contra Legem.

Petes, utrum erit peccatum mortale, ex contemptu transgredi Legem de materia levi?

Respond. dupliciter posse fieri, illam transgressionem ex contemptu, vel quia contemnitur simpliciter, & absolute Potestas Legislatoris, vel quia, res quæ præcipitur, tanquam parva & levis contemnitur. Priori modo, facere contra Legem, etiam de rebus parvis, est peccatum mortale, quia licet materia ipsius Legis, sit parva & levis, tamen objectum actus transgredientis, est maximi momenti, & materia gravis, scilicet Auctoritas & Potestas Legislatoris. Posteriori autem modo, contra ejusmodi Legem facere, non videtur

esse mortale, ut Doctores communiter sentiunt, quia non contemnitur. Potestas ferentis Legem, sed res præcepta, tanquam parvi ponderis, negligitur aut contemnitur, & quia res parva est, etiam contemptus censetur parvus, siue parvi momenti, quando ad Potestatem superioris, non transit.

Dico 2do. Quando Lex humana, est de re gravi, vel necessaria ad bonum commune, violatio ejus erit etiam peccatum mortale, quamvis ex contemptu non fiat, ita communiter Doctores, quod tamen sic oportet intelligere, si Legislatores, quantum possunt, intendunt obligare ad ejusmodi Legum observationem. Quæ intentio, utcunque poterit colligi, ex verbis quibus Lex fertur, ut si prænantur hæc aut similia verba, in virtute Sanctæ obedientiæ, sub pœna maledictionis, sub interminatione divini Judicii hæc præcipimus, mandamus, & prohibemus; aut his æquipollentia; tales enim sermones, judicant Legislatorem, pro tota sua Potestate, velle legem observari, undè si materia sit gravis, Leges sic latæ obligabunt ad peccatum mortale, quia & auctoritas est sufficiens, & sufficienter applicata, & ipsa res gravis est.

Quando autem Lex fertur, tantum hujusmodi sermonibus, nullus hoc vel illud faciet aut

aut hoc vel illud prætermittat, non videtur tunc Legislatoꝝ, pro tota sua Potestate, imponere & proinde, neque Lex ad mortale peccatum obligare, prout Doctores solent hanc diversitatem, observare & constituere. Quod tamen intellige, nisi aliunde contrarium constet, v. g. ex communi fidelium apprehensione, & sensu, qui passim existimant, ejusmodi Legem, sub mortali non obligare, quamvis clarioribus verbis esset expressa, unde frequenter, ad communem sensum Populi Christiani, in ejusmodi Legibus, est recurrendum: Ita Wigg. hic art. 4.

Dico 3tio. quando Legis-violatio cederet in magnum detrimentum Reipub: oportebit illam servare, etiam cum certo mortis periculo. Ita Doctores communiter, v. g. Lex ne miles deserat suam stationem, dum civitas versatur in discrimine, est servanda etiam cum periculo mortis. Et Ratio reddi potest, quia quilibet privatus, cum sit pars communis, teneretur anteponeꝝ bonum commune suo proprio, cum pars sit propter ipsum totum. Item quando violatio Legis cederet in contemptum Fidei, aut Potestatis Ecclesiasticæ, tunc etiam cum vitæ discrimine, Lex est observanda; Ita quoque communiter Doctores v. g. est aliquis captus ab hæreticis, & jubetur

comedere carnes die Veneris, in contemptum Ecclesiasticæ Potestatis, potius debetis, hoc casu, mortem subire, quam carnes comedere. Ratio est, quia tum talibus circumstantijs, carnes comedere, est servire ipsorum intentioni, eamq; exequi, atque ita contemnere Potestatem Ecclesiæ.

Deo 4to. Præter hos duos casus, non videntur Humanæ Leges, cum periculo vitæ obligare, Ita communiter Doctores contra Cajet. & Adrian: quia divinæ Leges, sapienter non obligant, cum tanto discrimine & incommodo, ut patet in primis, in lege de explicandis omnibus peccatis mortalibus in confessione, quando enim ex alicujus peccati declaratione, confitenti immineret periculum mortis sive ab ipso Confessario, sive ab alijs, quibus verisimiliter illud esset revelaturus, non tenetur in confessione aperire, si alium Confessarium non habeat, sic quoque 1. Reg. 21. legitur David, comedisse panes propositionis in necessitate, quos tamen juxta divinum mandatum, edere non licebat, nisi solis Sacerdotibus, ut patet Leviticor: 24. Sic tamen Davidem non peccasse, testatur Christus, apud Matth cap. 12. Ita quoque Machabæi, decreverunt mortis vitandæ gratia, pugnam inire die Sabbathi, quod alioquin non licuisset. De-

Denique, multæ humanæ Leges, non obligant etiam cum minori periculo, juxta cōmunem sententiam, ut patet in lege jejunijs, audiendi Sacrum, quæ non obligant cum periculo mortis, aut alicujus alterius gravioris incommodi. Fundamentum autem Conclusionis, assignari potest, quia non præsumitur fuisse voluntatem Legislatoris in talibus eventibus, quando periculum mortis, sic per accidens, ex occasione Legis servandæ instaret, tam stricte obligare, ita nimirum quod actui præcepto neque per se insit, neque etiam Potestatis Ecclesiæ, aut Religionis inducat contemptum, Imo etsi vellet Legislator, non videretur ista voluntas rationabilis, ac proinde non efficax ad obligandum, quia sic obligare ad actum præcepti (ut fieri semper debeat quacunque obveniente incommoditate, aut periculo etiam extra dictos casus) non est ordinariæ & regulariter necessarium ad bonum commune, & salutem Reipub. non enim debet res præcipi cum tam difficili circumstantia & humanæ infirmitati prope modum impossibili, nisi ex urgentissima boni publici necessitate, quia non habet Magistratus, sive civilis sive Ecclesiasticus, Dominium vitæ civium, sed convenientem usum, & ideo non videtur posse, ex communibus &

ordinarijs causis, obligare ad profundendam vitam. Ita Wigg. in 1. 2. q. 96.

C A P U T XX.

Utrum Lex pœnalis obliget in conscientia, ad id præstandum, pro quo pœna imponitur

Notandum est, Legem aliam dici pœnalem, quæ nimirum præcipit aut prohibet aliquid, nullâ expressis terminis pœnâ appositâ, contra transgressores, ut est Decalogus. Aliam vero dici pœnalem, eam videlicet in qua disertis verbis pœna exprimitur. Et hanc rursus subdividi, in pœnalem mixtam & pure pœnalem. Mixta dicitur, quæ explicitè præcipit vel prohibet aliquid & simul pœnam apponit, ut est hæc de ligno scientiæ boni & mali ne comederis, in quacunque die autem comederis, morte morieris. Potest autem hæc subdividi, in eam quæ aliquid præcipit vel prohibet, & pœnam contra facientes ponit, quasi copulative, v. g. nullus frumentum, extra patriam avehat, qui avexerit luat centum, quæ vocatur ab aliquibus copulative mixta. Et in eam, quæ ista ponit disjunctive v. g. nullus avehat frumentum, vel pendat arario Reipub. tantum, vel tantum. Et potest vocari disjunctive mixta. Pure pœnalis est, quæ nihil præcipit aut prohibet, terminis expressis, sed facienti vel non facienti hoc vel illud